

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIUNEA A DOUA

CAUZA OZDIL ȘI ALȚII vs. REPUBLICA MOLDOVA

(Cerere nr. 42305/18)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

11 iunie 2019

Prezenta hotărîre de judecată va fi considerată definitivă în temeiul circumstanțelor stipulate în Articolul 44 § 2 din Convenție. Poate fi supusă revizuirii editoriale.

În cauza Ozdil și Alții vs. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a II-a), întrunită în Sala de Ședințe, în componența următoare:

Robert Spano, *Președinte*,

Marko Bošnjak,

Julia Laffranque,

Valeriu Grițco,

Egidijus Kūris,

Ivana Jelić,

Darian Pavli, *judcători*,

și Stanley Naismith, *Grefierul Secțiunii*,

Au examinat cauza în ședință privată la data de 21 mai 2019,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la data respectivă:

PROCEDURA

1. Cauza a fost pornită în urma unei cereri (nr. 42305/18) împotriva Republicii Moldova depusă la 6 septembrie 2018, către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în temeiul Articolului 34, din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale ("Convenția") din partea a cinci cetățeni de origine turcă, dnul Yasin Özdil, dnul Müjdat Çelebi, dnul Riza Doğan, dnul Sedat Hasan Karacaoğlu și dnul Mehmet Feridun Tüfekçi ("reclamanții").

2. Reclamanții au fost reprezentați de către domnul V. Nagacevschi, avocat care activează la Chișinău. Guvernul Republicii Moldova ("Guvernul") a fost reprezentat de Agentul său, dnul O. Rotari.

3. În special, reclamanții au pretins că au fost privați de libertate în mod ilegal și extrădați în Turcia, în contradicție cu Articolele 5 § 1 și 8 ale Convenției și cu Articolul 1 din Procesul-Verbal nr. 7.

4. La 19 octombrie 2018, Guvernul a recepționat o notificare cu privire la reclamațiile referitoare la Articolul 5 § 1, 8 și Articolul 1 din Procesul-Verbal nr. 7, iar restul conținutului reclamației a fost declarat inadmisibil, în conformitate cu Articolul 54 § 3 din Regulamentul Curții. La aceeași dată, Guvernul Turciei a fost informat despre dreptul de a interveni în procedură, în conformitate cu Articolul 36 § 1 al Convenției și Articolul 44 § 1 (b) din Regulamentul Curții, dar nu a dorit să beneficieze de acest drept. De asemenea, Curtea a decis să acorde prioritate cauzei, în conformitate cu Articolul 41 din Regulamentul Curții.

CIRCUMSTANȚE

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții s-au născut în 1976, 1972, 1976, 1970 și respectiv în 1976. În prezent, aceștia sunt reținuți în Turcia.

A. Informații generale cu privire la cauză

6. Reclamanții au fost profesori de gimnaziu într-o rețea de școli private din Moldova, cu denumirea Orizont, care activează din anul 1993.

7. Domnul Yasin Ozdil a locuit în Moldova din 2015 împreună cu soția și cei doi copii minori. Domnul Mujdat Celebi a locuit în Moldova din 2014, împreună cu soția și cei trei copii minori. Domnul Riza Dogan a locuit în Moldova din 1993, împreună cu soția și cei doi copii minori, cetățeni moldoveni. Domnul Sedat Hasan Karacaoglu a locuit în Moldova din 1998 cu soția sa. Domnul Mehmet Feridun Tufekci a locuit în Moldova din 1993 împreună cu soția sa din Moldova și cu cei doi copii minori, care sunt cetățeni moldoveni. Toți reclamanții au deținut permis de ședere valabil în Republica Moldova.

8. În noaptea de 15-16 iulie 2016, un grup de membri ai forțelor armate turcești sub denumirea "Consiliul de Pace", au efectuat o tentativă de lovitură militară menită să răstoarne parlamentul, guvernul și președintele Turciei, aleși în mod democratic. La o zi după tentativa de lovitură militară, autoritățile naționale au acuzat rețeaua aferentă lui Fetullah Gülen, cetățean turc care locuiește în Pennsylvania (Statele Unite ale Americii) și considerat lider al unei organizații teroriste, cunoscută sub numele de "Organizația Gülenist Terror / Structură de Stat Analog". Mai multe anchete penale au fost inițiate ulterior de autoritățile competente de urmărire penală, în legătură cu membrii suspectați din cadrul acestei organizații. În legătură cu evenimentele de mai sus, ambasadorul Turciei în Moldova a acuzat liceele Orizont și profesorii din aceste licee, că ar avea legături cu această mișcare teroristă.

9. În mai 2017, Prim-Ministrul Turciei a vizitat Moldova și a solicitat de la omologul său din Moldova închiderea liceelor Orizont.

10. La data de 31 martie 2018, directorul școlii gimnaziale Orizont din Chișinău a fost arestat pe Aeroportul Chișinău și a fost interogată timp de șapte ore de Serviciul de Informații și Securitate al Moldovei, în legătură cu acuzațiile de susținere a organizațiilor teroriste. A fost intentată o urmărire penală împotriva sa și a fost aplicată măsura preventivă sub forma unei interdicții de a părăsi țara timp de zece zile.

11. În legătură cu evenimentele menționate mai sus, la 6 aprilie 2018 toți reclamanții au solicitat azil politic la Biroul pentru Migrație și Azil al Republicii Moldova ("BMA"). Ei au căutat să obțină statutul de refugiat în Moldova deoarece se temeau de potențiale persecuții în țara lor de origine, Turcia, din cauza opiniilor lor politice.

12. La data de 10 aprilie 2018, acuzațiile împotriva directorului școlii gimnaziale Orizont de la Chișinău, au fost abandonate și ancheta a fost suspendată. La 5 mai 2018,

reclamanții au solicitat în scris autorităților competente din Moldova informații cu privire la existența oricărei investigații penale în desfășurare. Într-o scrisoare datată la 13 iunie 2018, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a oferit răspuns în scris reclamanților, declarând că nu au existat investigații penale în curs care să implice reclamanții vizați. O scrisoare similară a fost recepționată de către reclamanți la 31 iulie 2018 de la biroul Procuraturii Anticorupție.

B. Transferul reclamanților în Turcia

13. În dimineața zilei de 6 septembrie 2018, șapte profesori din școlile Orizont, printre care și reclamanții vizați, au fost arestați la domiciliul acestora sau în drum spre muncă, și au fost duși într-o direcție necunoscută, de către persoane care purtau vestimentație civilă. Mai târziu, Serviciul de Informații și Securitate din Moldova a făcut mai multe declarații privind o operațiune antiteroristă de proporții, care a avut loc în acea zi, timp în care șapte cetățeni străini suspectați de legături cu o organizație islamistă au fost arestați și expulzați din Moldova, în colaborare cu serviciile secrete din alte țări.

14. În aceeași zi, presa din Turcia a informat că Serviciul Secret din Turcia a desfășurat o operațiune de succes în Republica Moldova, în timpul căreia șapte membri ai mișcării Fethullah Gülen au fost arestați.

15. La 6 septembrie 2018, unii dintre membrii familiilor reclamanților, colegii lor din școli și apărătorii drepturilor omului au petrecut ziua la aeroport, în speranța de a opri deportarea reclamanților în Turcia. Ei au așteptat ca reclamanții să fie duși în Turcia cu zborul programat mai târziu în cursul zilei.

16. Familiile reclamanților nu au știut nimic despre soarta reclamanților timp de câteva săptămâni, chiar dacă erau încă în Moldova. Autoritățile din Moldova s-au abținut de la comunicarea oricăror informații despre reclamanți, fie familiilor lor, fie presei.

17. Mai târziu s-a constatat că, chiar în dimineața arestării lor, reclamanții au fost duși direct pe Aeroportul Chișinău, unde îi aștepta avionul închiriat cu acest scop, care i-a transportat imediat în Turcia.

C. Evenimente care au avut loc după transferul reclamanților în Turcia

18. La 7 septembrie 2018, șeful BMA, O.P., a declarat într-un interviu că autoritatea nu a fost implicată în cauza celor șapte profesori de la Orizont și că procedura de declarare a lor ca fiind persoane indezirabile pe teritoriul țării și expulzarea acestora din Moldova, nu a fost efectuată de BMA.

19. La câteva zile după arestarea reclamanților, familiile lor au primit scrisori de la BMA care reflectă deciziile din 4 septembrie 2018, în care au fost respinse cererile de azil politic ale reclamanților. Deciziile au inclus o analiză amănunțită a modului în care adepții mișcării Gülen au fost tratați în Turcia, și s-a concluzionat că temerea reclamanților de persecuții din partea autorităților Turciei a fost justificată. În special,

BMA a constatat că autoritățile Turciei au comis acte de hărțuire, amenințare, detenții arbitrare și alte încălcări grave ale drepturilor omului, în ceea ce privește liderii opoziției și membrii mișcării Gülen. Astfel, BMA a concluzionat că reclamanții au îndeplinit cerințele legislative pentru acordarea azilului politic în Moldova. Cu toate acestea, cererile lor au fost respinse în baza unui aviz emis de către Serviciul de Informații și Securitate din Moldova, potrivit căruia reclamanții au prezentat o amenințare pentru securitatea națională. În decizii nu erau indicate detalii cu privire la conținutul avizului, nici măcar data la care acesta a fost emis. Reclamanților li s-a oferit cincisprezece zile la dispoziție să părăsească țara, și au avut dreptul să conteste deciziile în termen de treizeci de zile. Scrisorile care însoțeau deciziile au fost publicate la 7 și 10 septembrie 2018, și au fost semnate de către șeful BMA, O.P.

20. De asemenea, la câteva zile după arestarea și transferul reclamanților în Turcia, familiile lor au recepționat deciziile BMA din 5 septembrie 2018, care impun interdicție reclamanților să intre pe teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de cinci ani, și care dispun expulzarea lor sub supravegherea Moldovei de către BMA, în temeiul Articolului 58 din Legea privind Regimul Străinilor în Republica Moldova (a se vedea punctul 27 de mai jos). Scrisorile de însoțire aferente deciziilor au fost semnate de asemenea, de către șeful BMA, O.P.

21. În diferite zile din septembrie și octombrie 2018, reprezentantul reclamanților, care a primit procură de la soțiiile lor, a contestat deciziile de mai sus în instanță. Cu toate acestea, acțiunile lor au fost respinse pe motiv că împuternicirile nu au fost semnate chiar de către reclamanți. Hotărârile judecătorești au fost contestate în fața instanței superioare ierarhic, însă au fost respinse.

D. Reacțiile de la nivel internațional la transferul reclamanților în Turcia

22. La 15 octombrie 2018, Parlamentul European a publicat un raport cu privire la punerea în aplicare a Acordului de asociere UE cu Republica Moldova (2017/2281 (INI)). În raport, Parlamentul European a emis o declarație în care se exprima în modul următor cu privire la modul în care reclamanții fuseseră transferați din Turcia:

“29. Condamna ferm recenta extrădare / răpire a cetățenilor turci în Turcia din cauza presupuselor lor legături cu mișcarea Gülen, încălcând principiul statului de drept și drepturile fundamentale ale omului; îndeamnă autoritățile din Moldova să se asigure că orice solicitări de extrădare venite din țări terțe sunt prelucrate în mod transparent, urmând procedurile judiciare care respectă în totalitate principiile și standardele europene ... ”

23. De asemenea, Amnesty International a făcut, o declarație în legătură cu deportarea celor șapte profesori de la Orizont în Turcia. La 6 septembrie 2018, directorul organizației pentru Europa de Est și Asia Centrală a făcut următoarea declarație în legătură cu transferul reclamanților în Turcia:

“Autoritățile din Moldova nu au încălcat doar drepturile acestor persoane prin deportarea lor – au mai urmat și încălcări ale drepturilor omului, cum ar fi dreptul la un proces inechitabil. ... Cele mai recente arestări din Moldova urmează modelul persecuțiilor politice împotriva cetățenilor turci care trăiesc în străinătate, de către guvernul din ce în ce mai represiv al lui Recep Tayyip Erdoğan.

... Întoarcerea forțată a celor care caută protecție în Moldova este o încălcare flagrantă a obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova cu privire la drepturile omului. Autoritățile de stat trebuie să ia în considerare sancționarea imediată a persoanele responsabile pentru detenția și expulzarea arbitrară a cetățenilor turci ".

II. LEGISLAȚIA ȘI PRACTICA NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

A. Expulzarea

24. Legislația Republicii Moldova face o distincție între expulzarea simplă - adică atunci când persoana expulzată părăsește țara într-un anumit termen după ce este obligată să o facă - și expulzarea sub escortă - atunci când persoana expulzată este însoțită de personal specializat al BMA.

25. Unica autoritate responsabilă de expulzare este Biroul pentru Migrație și Azil. Această instituție decide cu privire la solicitările de azil și la expulzarea străinilor. Deciziile emise de BMA pot fi contestate la Judecătoria Sectorului Centru, care este instanța de sector cu competență teritorială. Deciziile Judecătoriei Centru pot fi contestate în fața Curții de Apel Chișinău. În cele din urmă, deciziile Curții de Apel Chișinău pot fi contestate cu recurs în fața instanței supreme de justiție. Contestarea hotărârilor BMA are efect suspensiv, iar persoana vizată poate rămâne pe teritoriul Republicii Moldova până când cauza este soluționată printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

26. În conformitate cu Articolul 55 din Legea privind Regimul Străinilor în Republica Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010), un cetățean străin poate avea interdicția de a intra pe teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de cinci până la cincisprezece ani. O decizie care impune o asemenea interdicție asupra unei persoane în acest mod, trebuie să fie emisă din motive întemeiate. În cazul în care, pentru statutul de indezirabil se invocă temeiul securității naționale, acesta nu poate fi considerat motiv întemeiat. Articolul 56 din aceeași Lege prevede că o decizie prin care se interzice intrarea cetățeanului străin pe teritoriul țării, trebuie să îi fie comunicată personal contra semnătură care confirmă recepționarea. Dacă cetățeanul străin nu este prezent, decizia trebuie trimisă lui prin scrisoare recomandată. În conformitate cu Articolul 57, din aceeași Lege, o decizie prin care un străin este declarat indezirabil, poate fi atacată în instanță în termen de cinci zile; totuși, o astfel de pretenție nu are efect suspensiv. Cu toate acestea, instanța poate dispune suspendarea deciziei la solicitarea reclamantului. Solicitarea de suspendare a deciziei trebuie examinată în regim de urgență.

27. În conformitate cu Articolul 58 din Legea privind Regimul Străinilor în Republica Moldova, expulzarea unui străin sub escortă trebuie să fie efectuată de personalul BMA, însoțind persoana în cauză la un punct de trecere a frontierei, țara de origine sau de tranzit sau la destinația sa. Măsura de expulzare sub escortă poate fi aplicată persoanelor care au intrat ilegal în țară, care nu au părăsit țara în termenul stabilit, care au intrat în țară pe parcursul unei perioade de interdicție, care avea interdicție să intre pe teritoriul țării, care fusese declarat persoană indezirabilă sau în privința căruia a fost aplicată măsura de expulzare.

28. În conformitate cu Articolul 28 (a) din Legea privind Azilul (Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008), nici un solicitant de azil nu poate fi expulzat din țară până la decizia definitivă cu privire la solicitarea sa de azil. În conformitate cu Articolul 28 (b) din aceeași Lege, un solicitant de azil a cărui cerere de azil a fost respinsă definitiv, are dreptul de a rămâne pe teritoriul țării timp de cincisprezece zile, cu excepția cazului în care solicitarea sa a fost examinată în regim de urgență, caz în care el sau ea trebuie să părăsească țara după adoptarea deciziei finale.

B. Extrădare

29. Procedura de extrădare este reglementată de Articolele 541-50 din Codul de Procedură Penală. În conformitate cu articolul 546 § 5, este interzisă extrădarea persoanelor la solicitarea altor țări străine pentru infracțiuni care sunt considerate ca fiind de natură politică, în temeiul legislației Republicii Moldova.

30. În Moldova, autoritatea responsabilă de procedura de extrădare este Secția protocol, cooperare internațională și integrare europeană din cadrul Procuraturii Generale. Extrădarea poate fi aplicată persoanelor în legătură cu care au fost emise avize din țările străine prin intermediul Interpol, echivalentul în CSI al Interpol sau altele. După recepționarea unei notificări prealabile, Secția protocol, cooperare internațională și integrare europeană trebuie să se adreseze judecătorului de instrucție pentru emiterea unei ordonanțe de extrădare.

Judecătorul trebuie să decidă asupra problemei după o audiere cu participarea unui procuror, a unui reprezentant al Ministerului Justiției, a persoanei vizate și a avocatului său. Ordonanța de extrădare emisă de judecătorul de instrucție trebuie să fie întemeiată, și să poată fi contestată printr-un recurs la Curtea de Apel Chișinău. Recursul pe motive de drept are efect suspensiv. Iar hotărârea Curții de Apel este definitivă.

31. Persoana care urmează a fi extrădată poate fi reținută în cursul procedurii pentru o perioadă de până la 180 de zile. Procedura de extrădare urgentă poate fi aplicată numai dacă persoana care urmează să fie deportată a fost de acord în mod expres cu aceasta. În acest caz, detenția poate dura până la patruzeci de zile. În orice caz, detenția trebuie fie dispusă de un judecător de instrucție și poate fi contestată în instanța ierarhic superioară.

LEGISLAȚIA

32. Reclamanții s-au plâns că arestarea și detenția lor au fost ilegale și contrar articolului 5 § 1 al Convenției, care, în părțile sale relevante, are următorul conținut:

“1. Fiecare are dreptul la libertate și la securitatea personală. Nimeni nu poate fi privat de libertate decât în următoarele cazuri și în conformitate cu o procedură prevăzută de lege:

...

(f) arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a împiedica intrarea neautorizată în țară sau a unei persoane împotriva căreia se iau măsuri în vederea expulzării sau a extrădării.

...”

33. De asemenea, aceștia s-au plâns că nu au avut o audiere echitabilă în procedurile privind extrădarea lor, conform Articolului 6 din Convenție, care prevede:

“În determinarea ... oricărei acuzații penale împotriva sa, fiecare are dreptul la o audiere corectă ... de către ... o instanță ... ”

34. Ei au susținut, de asemenea, că extrădarea lor în Turcia s-a efectuat cu încălcarea drepturilor la respectarea vieții personale și de familie, așa cum este garantat de Articolul 8 al Convenției, care are următorul conținut:

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

35. În cele din urmă, reclamantii s-au plâns că decizia de extrădare a acestora în Turcia nu a respectat cerințele procedurale din Articolul 1 din Procesul-Verbal nr. 7, care are următorul cuprins:

“1. Un cetățean străin care are reședința în mod legal pe teritoriul unui stat nu poate fi extrădat decât în baza unei decizii luate, în conformitate cu legea și este autorizat să:

(a) invoce motive împotriva expulzării sale,

(b) examineze cazul, și

(c) să fie reprezentat în aceste scopuri în fața autorității competente sau a unei persoane sau persoane desemnate de respectiva autoritate.

2. Cetățeanul străin poate fi expulzat înaintea exercitării drepturilor sale în temeiul alineatului (1) literele (a), (b) și (c) din prezentul articol, atunci când o astfel de expulzare este necesară în interesul ordinii publice sau este motivată pentru motive de securitate națională.”

I. ADMISIBILITATEA RECLAMAȚIILOR

A. Ne-epuizarea căilor interne de atac

36. Guvernul a susținut că reclamantii nu au epuizat căile de atac interne. În special, acțiunea în instanță a reprezentanților reclamantilor împotriva deciziilor BMA de respingere a solicitării de azil și de împiedicare a intrării repetate a acestora pe teritoriul Republicii Moldova, a fost respinsă din cauza lipsei procurilor semnate de către reclamantii. Conform opiniei Guvernului, o astfel de omisiune din partea reprezentantului reclamantilor a cauzat eșuarea semnificativă în sesizarea instanțelor locale și, prin urmare, a dus la epuizarea căilor interne de atac.

37. Reprezentantul reclamantilor a susținut că nu a avut contact cu clienții săi și că familiile lor nu aveau mijloacele necesare pentru a-și finanța călătoria în Turcia, pentru a obține procurile din partea reclamantilor. În orice caz, reprezentantul reclamantilor și-a exprimat opinia că recursul în cauză nu a fost accesibil reclamantilor, deoarece

decizia de expulzare a fost trimisă acestora după deportarea în Turcia. Mai mult decât atât, căile de atac nu ar fi fost eficiente, deoarece instanțele din Moldova nu ar fi putut dispune ca reclamanții să fie returnați din închisoare în Turcia.

38. Curtea reiterează că, scopul Articolului 35 § 1 al Convenției este de a acorda Statelor Contractante posibilitatea de a preveni sau de a corecta încălcările invocate împotriva lor, înainte ca aceste afirmații să fie prezentate Curții. În consecință, Statelor le este interzis să răspundă pentru acțiunile lor în fața unei instituții internaționale, înainte ca acestea să aibă posibilitatea de a pune în ordine faptele săvârșite, prin propriile sisteme juridice (a se vedea, de exemplu, *Sabeh El Leil împotriva Franței* [GC], nr. 34869/05, § 32, 29 iunie 2011). În conformitate cu Articolul 35 § 1 din Convenție, reclamantul ar trebui să recurgă în mod obișnuit la căi de atac disponibile și suficiente, pentru a solicita despăgubiri pentru încălcările invocate. Existența căilor de atac în cauză trebuie să fie suficient de sigură nu numai în teorie, ci și în practică, lipsa cărora le face inaccesibile și ineficiente (a se vedea, printre alte autorități, *Tănase c. Moldova* [GC], nr., § 120, CEDO 2010).

39. Curtea pune accent pe faptul că reclamanții au fost transferați din Moldova în Turcia, în dimineața zilei de 6 septembrie 2018 de către membrii Serviciilor Secrete din Moldova și Turcia (a se vedea capitolele 13 și 14 de mai sus). Guvernul nu a adus probe că, la acel moment, reclamanții au fost notificați cu privire la orice hotărâre pronunțată în cauzele lor, fie în ceea ce privește cererea lor de azil, în conformitate cu Legea privind Regimul Juridic al Străinilor în Republica Moldova, fie o decizie privind extrădarea lor în temeiul Codului de Procedură Penală. Prin urmare, Curtea nu acceptă faptul că, în circumstanțele specifice ale cazului entităților respective, după cum a susținut Guvernul, recursul la instanțele naționale ar fi putut fi considerat, o cale de atac eficientă care ar putea fi epuizată după transferul lor în Turcia (a se vedea *Hotărârea Čonka împotriva Belgiei*, citată anterior, nr. 51564/99, § 46, CEDO 2002 I și *De Souza Ribeiro împotriva Franței* [GC], nr. 22689/07, §§ 94-97, CEDO 2012). În plus, Guvernul nu a demonstrat că instanțele naționale ar fi fost în măsură să dispună eliberarea reclamanților din detenție în Turcia și returnarea lor ulterioară în Moldova.

40. Având în vedere cele menționate de mai sus, Curtea respinge obiecția Guvernului Moldovei de a nu fi epuizat căile interne de atac.

B. Plângere în temeiul Articolului 6 din Convenție

41. Reclamanții au susținut că nu au avut parte de un proces echitabil în procedurile privind presupusa lor extrădare.

42. Curtea menționează că faptele prezentei cauze nu se referă la stabilirea drepturilor sau obligațiilor civile ale reclamanților sau a unei acuzații penale împotriva acestora. În acest context, reiterează faptul că deciziile privind intrarea, șederea și deportarea cetățenilor străini nu se referă la stabilirea drepturilor sau obligațiilor civile ale reclamantului sau a unei acuzații penale împotriva acestuia, conform Articolului 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Maaouia împotriva Franței* [GC], nr. 39652/98, § 40, CEDO 2000-X, *Penafiel Salgado împotriva Spaniei* (dec.), 65964/01, 16 aprilie 2002 și *Sardinas Albo c. (dec.)*, nr. 56271/00, CEDO 2004-I).

În consecință, Articolul 6 § 1 al Convenției nu este aplicabil în prezenta cauză. Rezultă că, această reclamație este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției și trebuie respinsă în temeiul Articolului 35 §§ 3 și 4.

C. Alte plângeri

43. Curtea consideră că alte plângeri abordează chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de grave pentru ca determinarea lor să depindă de o examinare a privilegiilor, și că nu au fost stabilite alte motive pentru a le declara inadmisibile. Prin urmare, Curtea le declară admisibile.

II. PRESUPUSA ÎNCĂLCĂRE A ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

A. Argumentele părților

44. Reclamanții au susținut că reținerea lor în dimineața zilei de 6 septembrie 2018 și predarea lor către autoritățile Turciei a fost ilegală în temeiul dreptului național.

45. Guvernul a recunoscut că reclamanții au fost privați de libertate pentru o perioadă scurtă de timp. Cu toate acestea, această privare a fost justificată în temeiul Articolului 5 § 1 (2), litera (f) din Convenție, și aplicată în scopul expulzării reclamanților de pe teritoriul Republicii Moldova sub escortă, în conformitate cu decizia BMA cu interzicerea accesului pe teritoriul țării. Guvernul a afirmat, de asemenea, că în momentul transferului în Turcia, reclamanții nu s-au opus expulzării în țara lor de origine și nu au pretins că au riscat să fie torturați sau supuși unui tratament inuman, în țara respectivă. Mai mult decât atât, autoritățile Moldovei nu dețineau astfel de informații.

B. Examinarea Curții

1. Principii generale

46. Articolul 5 al Convenției reprezintă, împreună cu Articolele 2, 3 și 4, în primul rând, drepturile fundamentale care protejează securitatea fizică a persoanei și, ca atare, importanța acesteia este una primordială. Obiectul său principal este de a preveni privațiunea arbitrară sau nejustificată de libertate. Trei aspecte ale raționamentului, în special, pot fi identificate ca fiind obiectul jurisprudenței Curții: caracterul exhaustiv al excepțiilor, care trebuie interpretate în mod exact și care nu permit o gamă largă de justificări în temeiul altor dispoziții (articolele 8-11 din Convenție în special); accentul repetat asupra legalității detenției, atât procedural, cât și substanțial, care necesită o aderență amănunțită la statul de drept; și importanța promptitudinii sau a rapidității controalelor judiciare necesare (a se vedea Buzadji împotriva Republicii Moldova [GC], nr. 23755/07, § 84, CEDO 2016 (extrase), cu referințe suplimentare).

47. În cazul în care, se identifică problema "legalității" detenției, inclusiv dacă a fost respectată "o procedură prevăzută de lege", Convenția se referă îndeosebi la dreptul național și stabilește obligația de a se conforma normelor substanțiale și procedurale ale acesteia. Cu toate acestea, nu este suficientă respectarea legislației naționale: articolul 5 § 1 prevede în plus că orice privare de libertate ar trebui să fie în conformitate cu scopul de a proteja o entitate de caracterul arbitrar (a se vedea, printre multe alte autorități, Winterwerp v. Țările de Jos, 24 octombrie 1979, § 37, seria A, nr.33, Amur împotriva Franței, 25 iunie 1996, § 50, rapoarte 1996 III, Chahal v. Regatul Unit, 15 noiembrie 1996, § 118, rapoartele 1996 V, Witold Litwa Polonia, nr. 26629/95, §§ 72 73, CEDO 2000 III și Vasileva c. Danemarca, nr. 52792/99, § 32, 25 septembrie 2003).

48. Din precedentele judiciare rezultă că noțiunea de arbitrar în contextul Articolului 5 variază într-o anumită măsură, în funcție de tipul de detenție (a se vedea, de exemplu, Saadi împotriva Regatului Unit [GC], nr. 13329 / 03, § 68, CEDO 2008).

49. Un principiu general stabilit în jurisprudență este acela că detenția va fi "arbitrară" atunci când, în ciuda respectării prescripțiilor dreptului național, a existat un element de încălcare sau de înșelăciune din partea autorităților (a se vedea, de exemplu, Bozano împotriva Franței, 18 decembrie 1986, § 59, Seria A, nr. 111, Saadi, citată mai sus, § 69, și Mooren împotriva Germaniei [GC], nr. 11364/03, §§ 77-79, 9 iulie 2009) sau în cazul în care, autoritățile naționale au neglijat faptul aplicării corecte legislației relevante (a se vedea Benham v. Regatul Unit, 10 iunie 1996, § 47, Rapoartele 1996 III, Liu v. Rusia, 42086/05, § 82, 6 Decembrie 2007 și Marturana împotriva Italiei, nr. 63154/00, § 80, 4 martie 2008).

50. De asemenea, trebuie evidențiat faptul că autorii Convenției au întărit protecția persoanelor împotriva privațiunii arbitrare de libertate, garantând un cadru de drepturi substanțiale, care urmăresc să minimizeze riscurile de arbitrar, care permit ca acțiunea privării de libertate să fie supusă controlului judiciar independent și asigurând responsabilitatea autorităților pentru această acțiune. Stipulările Articolului 5 §§ 3 și 4, reflectă că promptitudinea și supravegherea judiciară, au o importanță deosebită în acest context. O intervenție judiciară promptă poate duce la identificarea și prevenirea unor măsuri care pot pune viața în pericol sau a unei maltratări grave, care încalcă garanțiile fundamentale cuprinse în Articolele 2 și 3 din Convenție. Este vorba atât de protecția libertății fizice a entităților, cât și securitatea personală într-un context care, în absența garanțiilor, ar putea duce la subminarea statului de drept și la plasarea deținuților dincolo de cele mai multe forme rudimentare de protecție juridică (a se vedea El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei [GC], nr. 39630/09, 13 decembrie 2012, § 231).

51. Deși investigarea infracțiunilor de terorism sunt fără îndoială în răspunderea autorităților cu misiuni speciale, aceasta nu înseamnă că autoritățile au deplină libertate de acțiune, în temeiul Articolului 5, la arestarea suspectilor și reținerea acestora în instituțiile poliției, fără control efectiv de către instanțele naționale și, de exemplu, de instituțiile de supraveghere ale Convenției, ori de câte ori consideră că a avut loc o infracțiune de terorism (ibid., § 232).

2. *Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză*

52. Opinia Guvernului este că măsura aplicată reclamanților a fost expulzarea în temeiul hotărârii BMA din 5 septembrie 2018, din motive de securitate națională, și în conformitate cu procedura prevăzută în Articolul 58 din Legea privind Regimul Juridic al Străinilor în Republica Moldova (a se vedea punctul 27 de mai sus). Cu toate acestea, Curtea denotă că Serviciul de Informații și Securitate din Moldova a făcut mai multe declarații de presă la 6 septembrie 2018, în care a declarat că operațiunea cu privire la reclamanții vizați, a fost pregătită și efectuată de acesta (a se vedea punctul 13 de mai sus). În plus, potrivit declarațiilor de presă similare, operațiunea a fost efectuată în colaborare cu Serviciile Secrete din alte țări. Implicarea serviciilor secrete din Turcia nu a fost contestată de Guvern în observațiile lor.

53. Guvernul a susținut că autoritățile Moldovei nu erau conștiente de temerile reclamanților de a călători în Turcia. Cu toate acestea, Curtea remarcă că, în solicitările de azil, reclamanții și-au exprimat clar frica de urmărirea penală în Turcia (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Mai mult decât atât, în deciziile din 4 septembrie 2018 privind aceste solicitări, Biroul Migrație și Azil a considerat că temerea de opresiune a reclamanților din punct de vedere politic în Turcia, este bine întemeiată (a se vedea paragraful 19 de mai sus).

54. În cazul dat, se pare că autoritățile din Moldova nu numai că nu au acordat reclamanților o alegere de jurisdicție pentru a fi expulzați, dar i-au transferat în mod deliberat autorităților turcești.

55. De asemenea, materialul din dosar arată că operațiunea comună a Serviciilor Secrete din Moldova și Turcia a fost pregătită cu mult înainte de 6 septembrie 2018. Faptul că reclamanții au fost transportați în Turcia într-un avion special încărcat în acest scop este doar unul dintre elementele care confirmă acest punct de vedere. De asemenea, faptele din speță indică faptul că operațiunea a fost concepută și organizată astfel încât să îi ia pe reclamanți prin surprindere, astfel încât să nu aibă timp și posibilitatea de a se apăra.

56. Curtea remarcă, de asemenea, interviul cu șeful Biroului Migrație și Azil din 7 septembrie 2018, în care a afirmat că nu știe ce s-a întâmplat cu reclamanții și că Biroul Migrație și Azil nu a fost implicat în această problemă (a se vedea paragraful 18 de mai sus). În acest context, se remarcă faptul că deciziile Biroului Migrație și Azil referitoare la reclamanți erau date din 4 și 5 septembrie 2018. Veridicitatea acestor informații este, cu siguranță, o problemă de interes și trebuie tratată cu prudență în sensul declarațiilor enunțate de șeful Biroului Migrație și Azil la 7 septembrie 2018. Un alt element al cauzei care pune la îndoială deciziile menționate este faptul că Biroul Migrație și Azil nu a aplicat deciziile asupra reclamanților, în conformitate cu articolul 56 din Legea privind statutul Cetățenilor Străini în cazul persoanelor prezente, dar le-a adus la

cunoștință familiilor acestora după îndepărtarea reclamanților, așa cum se solicită în cazul persoanelor care nu sunt prezente (a se vedea paragraful 26 de mai sus).

57. Privind circumstanțele cazului în ansamblu și având în vedere volumul de dovezi care indică aceeași direcție și promptitudinea cu care au acționat autoritățile din Moldova, Curtea concluzionează că privarea de libertate a reclamanților la 6 septembrie 2018 nu era nici legală, nici necesară în sensul articolului 5 § 1 (f), nici lipsită de caracter arbitrar. Privarea de libertate a reclamanților în acest mod, a reprezentat un transfer ilegal al persoanelor de pe teritoriul Statului în Turcia, care a eludat toate garanțiile oferite lor de legislația națională și internațională (a se vedea paragrafele 29-31 de mai sus). Prin urmare, a fost încălcat articolul 5 § 1 al Convenției.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

A. Argumentele părților

58. Reclamanții au declarat că au locuit în Moldova împreună cu familiile lor pentru perioade lungi de timp. După extrădarea lor în Turcia, familiile lor au rămas în Moldova fără surse de venit. Familiile lor nu s-au putut întoarce în Turcia din teamă de persecuții și, prin urmare, toate contactele cu ei au fost întrerupte. Astfel, a existat o interferență în viața lor personală și de familie. Această interferență nu a fost în conformitate cu legea, deoarece legea pe baza căreia au fost expulzați din Moldova nu a oferit nici o garanție împotriva abuzului și a arbitrarității. Mai mult, interferențele nu sunt necesare într-o societate democratică.

59. Guvernul nu a contestat că retragerea reclamanților de pe teritoriul Moldovei a constituit o interferență în viața lor privată și de familie. Cu toate acestea, această interferență fusese în conformitate cu prevederile Legii privind statutul străinilor, urmărind scopul legitim de a proteja securitatea națională și fusese necesară într-o societate democratică pentru că era justificată de nevoia socială stringentă de a asigura securitatea națională. Guvernul a susținut, de asemenea, că familiile reclamanților nu au încercat nici măcar să îi viziteze în Turcia în timpul detenției lor și au exprimat opinia că nu vor fi în pericol în Turcia. Autoritățile turcești au informat familiile reclamanților că reclamanții au fost luați în custodie, iar cei din urmă au fost vizitați de membrii familiei care au trăit în Turcia în mai multe ocazii.

B. Examinarea Curții

60. Curtea reiterează faptul că Convenția nu garantează, ca atare, dreptul unui imigrant de a intra sau de a locui într-o anumită țară. Cu toate acestea, expulzarea unei persoane dintr-o țară în care trăiesc membrii apropiați ai familiei sale poate constitui o

încălcarea a dreptului la respectarea vieții de familie, conform articolului 8 § 1 al Convenției (a se vedea *Boultif c. Elveția*, nr. 54273/00, § 39, CEDO 2001 IX).

61. Curtea remarcă faptul că în cazul dat, reclamantii locuiau în Republica Moldova pe perioade lungi de timp, unii dintre ei timp de peste douăzeci de ani. Ei locuiau în mod legal acolo, aveau un loc de muncă și își întemeiaseră familii, unii cu cetățeni moldoveni. Cuplurile aveau copii, dintre care unii erau cetățeni moldoveni (a se vedea paragraful 7 de mai sus).

62. Întrucât guvernul nu a contestat faptul că reclamantii au fost integrați în societatea din Moldova și că au avut o viață adevărată de familie, Curtea consideră că îndepărtarea lor de pe teritoriul Republicii Moldova a pus capăt acestei integrări și a afectat radical viața lor personală și familială. Prin urmare, Curtea consideră că a existat o interferență în viața personală și familială a reclamantilor.

63. O astfel de interferență va încălca Convenția dacă nu îndeplinește cerințele paragrafului 2 al articolului 8. Prin urmare, este necesar să se stabilească dacă aceasta este "în conformitate cu legea", motivată de unul sau mai multe scopuri legitime stabilite în acest paragraf și "necesare într-o societate democratică".

64. Curtea reiterează faptul că a susținut în mod constant că expresia "în conformitate cu legea" impune, în primul rând, că pretenția în litigiu ar trebui să aibă un temei în legislația națională, dar de asemenea. Se referă la faptul că la calitatea acestei legi, care impune ca aceasta să fie accesibilă persoanelor interesate și să fie formulată cu suficientă precizie pentru a le permite, dacă este necesar, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțe, consecințele pe care o anumită acțiune le-ar putea determina.

65. Evident, în contextul specific al măsurilor care afectează securitatea națională, cerința de previzibilitate nu poate fi aceeași ca în multe alte domenii (a se vedea *Leander v. Suedia*, 26 martie 1987, § 51, seria A nr 116).

66. Cu toate acestea, legislația națională trebuie să permită o măsură de protecție juridică împotriva interferențelor arbitrare ale autorităților publice cu drepturile garantate de convenție. În măsura afectării drepturilor fundamentale, ar fi contrar statului de drept, unul dintre principiile de bază ale unei societăți democratice prevăzute de Convenție, ca o putere discreționară acordată executivului să fie exprimată în termeni de putere neimpozată (a se vedea *Malone v. Regatul Unit*, 2 august 1984, § 68, seria A nr.82).

67. Revenind la faptele prezentei cauze, Curtea remarcă faptul că legislația Republicii Moldova conține norme care reglementează expulzarea și extrădarea. Cu toate acestea, după cum s-a constatat mai sus, reclamantii au fost expulzați din Moldova prin intermediul unui transfer extrajudiciar care a eludat garanțiile oferite de legislația națională și internațională (a se vedea punctul 57 de mai sus). Deoarece acest transfer

forțat, care a dus la o întrerupere radicală a vieții personale și familiale a reclamanților, nu a avut un temei juridic suficient, nu a fost "în conformitate cu legea" în sensul articolului 8 alineatul (2) din Convenție.

68. Curtea reiterează în continuare că o persoană care este supusă unei măsuri bazate pe considerații de securitate națională nu trebuie să fie privată de toate garanțiile împotriva arbitrarității. El sau ea trebuie, printre altele, să poată verifica măsura în cauză analizată de un organ independent și imparțial competent pentru a examina toate chestiunile relevante de fapt și de drept, pentru a determina legalitatea măsurii și pentru a cenzura un posibil abuz de către autorități. În fața acestui organ de control, persoana în cauză trebuie să beneficieze de proceduri contradictorii pentru a-și prezenta punctul de vedere și a respinge argumentele autorităților (a se vedea *Al-Nashif v. Bulgaria*, nr. 50963/99, §§ 123- 24, 20 iunie 2002).

69. Curtea constată că nu au fost intentate acțiuni împotriva reclamanților pentru participarea la comiterea unor infracțiuni în Moldova sau în oricare altă țară. Pe lângă motivele generale menționate mai sus, autoritățile nu au oferit reclamanților alte detalii. În plus, Curtea remarcă că, prin încălcarea legislației naționale, reclamanții nu au fost informați despre deciziile de declarare a prezenței lor indezirabilă decât după expulzarea acestora.

70. Curtea acordă o importanță deosebită faptului că instanțele naționale au refuzat să examineze acțiunile în justiție formulate de reclamanți împotriva deciziilor de respingere a cererilor lor de azil și de declarare a unor persoane indezirabile din motive foarte formale, și anume că procurile date avocaților lor au fost semnate de către soții lor dar nu de ei. Dacă ar fi fost altfel, instanțele naționale nu ar fi putut, în niciun caz, să examineze motivele reale care au stat la baza expulzării, deoarece legislația națională nu prevedea ca nota serviciului secret care a servit drept motiv pentru expulzarea reclamanților trebuia făcută la dispoziția judecătorilor.

71. Dat fiind faptul că reclamanții nu beneficiau de gradul minim de protecție împotriva arbitrarității din partea autorităților, Curtea concluzionează că interferența cu viața personală și familială nu era în conformitate cu o "lege" care să satisfacă cerințele Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Al Nashif*, citată mai sus, § 128).

72. În consecință, a fost încălcat articolul 8 al Convenției.

IV. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL nr. 7 AL CONVENȚIEI

73. Având în vedere constatările prevăzute la articolele 5 § 1 și 8 ale Convenției, Curtea consideră că nu este necesar să se pronunțe separat și asupra acestei plângeri.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

74. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciu

75. Drept prejudiciu moral, fiecare reclamant a solicitat câte 50000 de euro.
76. Guvernul a considerat că aceste sume sunt exagerate.
77. Având în vedere toate circumstanțele, Curtea acordă fiecărui reclamant o sumă de 25.000 EURO cu titlu de prejudiciul moral.

B. Costuri și cheltuieli

78. Reprezentantul reclamanților a solicitat, de asemenea, suma de 1 000 de euro pentru costurile și cheltuielile efectuate în fața Curții. Cu toate acestea, el nu a prezentat nicio informație privind modul în care a fost calculată suma de mai sus. El a susținut că, din moment ce suma nu era semnificativă, el nu a considerat necesar să o susțină în vreun fel.
79. Guvernul a susținut că cererea a fost neîntemeiată și a solicitat Curții să o respingă.
80. Conform jurisprudenței Curții, reclamantul are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai în măsura în care s-a demonstrat că acestea au fost efectiv și în mod necesar suportate și că sunt rezonabile în ceea ce privește cuantumul. În această privință, Curtea poate avea în vedere aspecte precum numărul de ore lucrate și rata orară solicitată (a se vedea Iatridis v. Grecia (satisfacție echitabilă) [GC], nr. 31107/96, § 55, CEDO 2000-XI)
81. Cu toate acestea, în speță, reprezentantul reclamanților nu a justificat în niciun fel pretenția sa. Prin urmare, Curtea decide, în acest scop, să nu acorde nici o sumă.

C. Dobânzi de întârziere

82. Curtea consideră oportun ca rata dobânzii să se bazeze pe rata minimă a dobânzii la împrumuturi a Băncii Centrale Europene, la care ar trebui adăugate trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. În temeiul articolului 6, *declară* cererea inadmisibilă iar în celelalte capate de cerere ca fiind admisibilă;
2. *Susține* că a fost încălcat articolul 5 § 1 al Convenției;
3. *Susține* că a fost încălcat articolul 8 al Convenției;
4. *Susține* că nu este necesar să examineze plângerea în temeiul articolului 1 din Protocolul nr. 7 al Convenției;
5. *Susține*
 - a) că statul respondent trebuie să plătească fiecărui reclamant suma de 25.000 de euro (douăzeci și cinci mii de euro), plus orice taxă care poate fi plătită pentru prejudiciul moral în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 al Convenției;
 - b) că de la expirarea celor trei luni menționate până la decontare se plătesc dobânzi simple la sumele de mai sus, la o rată egală cu rata marginală de împrumut a Băncii Centrale Europene în perioada de întârziere plus trei procente;
6. *Respinge* restul cererii reclamanților pentru satisfacție echitabilă.

Elaborată în limba engleză, și comunicată în scris la 11 iunie 2019, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Normele Curții.

Stanleey Naismith
Grefier

Robert Spano
Președinte